

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45]

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Fundamentul educațiunii

de Dr. At. Marienescu.

II.

Dacă cercetăm geografia și istoria pământului, oamenii pământului sunt de mai multe rase, și popoarele, chiar și acelea, cari se țin de o rasă, sunt de mai multe soiuri, din punctul de vedere al umanității. Unele popoare, ca natură mai sălbatecă decât altele, unele popoare, mai barbare decât altele, și pentru aceasta, pre om nu îl afli, cum ar trebui să fie, după destinațiunea sa, ce i-o cred înțelepții, ba nu-l afli nici după înțelesul comun, așa cum ar trebui să fie omul, — ca o ființă mai înaltă. Și oare capabil e de civilizațiune, respective de cultură, dacă într-o adevăr e numai o ființă din imperiul animalelor, și mai mult sau mai puțin sălbatec? În satele românești poporul împarte familiile în familii de *viță bună*, în familii de *viță rea*, și adeseori auzi și de familii de *viță blastamă*, — mai ales cu ocaziunea unei pețiri, logodiri, cununii. Deci poporul face deosebire într-o oameni buni și oameni răi.

Dar e și întrebarea aceea, că popoarele neclădită de ce fel de oameni ne țin pe noi, pe Români? Fiind lipovan, și învățând 6 clase gimnaziale, în Arad, încă ca prunc și ca june, ba și mai târziu, am auzit deatâtea ori zicând străinii: vad olăh (român sălbatec); olăh medve (român urs), der dumme Valach, ostoba olăh (român stupid). Până n'am venit la cunoștința de mine, la cunoștința de lume, cu sfială trebuia să deduc, că Românul ar fi un popor inferior altor popoare. Dar când în a 4, 5, și 6 clasă gimnazială intra mulți Maghiari și Nești am devenit primul eminent, și încă câțiva Români erau aproape de mine, și mai nainte și de atunci și până azi sporindu-se înțelepciunea română, am văzut, că

poporul român nu e element stupid, și aceasta m'a făcut, ca cu fală să zic, că sunt Român. Și acasă în Lipova și în Arad, căutam, că unde sunt Românii cei sălbatici, și nu i-am putut afla.

În 1851—1852 am plecat la Pesta în clasa a 8-a. Am plecat dela Arad spre Szolnok. O noapte am petrecut într-o ciardă. În 31 Dec. 1856 am plecat dela Arad cu un chiriaș (cărăuș) din Seghedin, cu Dekány Iános, la Seghedin, pentruca în Pesta să depun examenul administrativ. În cale o noapte am petrecut în ciarda dela Semlac, dacă tân bine aminte se chiamă Kutyaluk. Ce am văzut, ce am auzit în ciarde!

Din 21/9 Martie 1853 am început de a purta ziariu, și astfel despre călătoria ultimă am aflat câteva notițe. Ce am văzut și auzit în aceste ciarde? Întru adevăr, oameni sălbatici. Așa numiți szegény legények (feciori săraci), pusztá betyárok (bichieri de pustă), adică de aceia, cari stau în drum. Rezultatul e după ziariu — „că toată noaptea am străjuit în frig și în frică.” Dar și eu și alții am cetit destule întâmplări grozave de pe la ciarde.

Eu demult, de vr'o 40 de ani aveam datina, ca să cercetez ființa și firea poporului nostru. Soartea m'a adus să locuiesc și în Lugoj, Oravița montană, Timișoara și Oradea mare, și când ieșam la sate, sau când aveam de lucru cu Români, le scrutam însușirea de om, de Român și de creștin, și mai ales, la Români, pe cari îi credeam într-o cei mai neculți, asemenea le cercetam și capacitatea spirituală, și adeseori în atare păzitoriu, păstor, am aflat multă nobilitate de inimă, credință în religie și pricepere destulă, — ca să mă conving despre însușirile poporului nostru, că oare se poate înșiră între astfel de popoare, cari într-o adevăr trăesc ca sălbateci, și că are oare capacitate,

pentru de a se civiliza, respective cultiva? Și m'am convins, că poporul român e un element bun și capabil de toată cultura.

Unii din străini, așa scriu și cred, că pentrucă Românii trăesc pe munți și între pădurile Carpaților, aci trebuie să trăiască și să fie ca sălbatecii. De când locuiesc în Sibiu am întrebat pe Sașii, și pe alții, cari ca turiști, pe mai mult timp călătoresc și locuiesc vara la poalele Carpaților și pe Carpați, ca să-mi spună adevărat, că ce judecă ei despre Românii cei neculți din Carpați? Și le-am pus felurite întrebări. Și unii cari pe munți s'au întâlnit cu păcurarii și turmele lor, și alții cari au dormit mai de multeori pe la stânele Românilor, cari au fost călăuziți zile întregi, ori mai multe zile de Români, s'au exprimat foarte bine despre caracterul acelora, cu cari s'au întâlnit, au vorbit și au trăit câteva zile la olaltă. Acei turiști mi-au mărturisit, că Românii dela munți sunt oameni blânzi, sunt binevoitori, sunt ocrotitori de turiști, se bucură dacă străinii se abat sau și dorm pe la stânele lor și le pot servi câte cu ceva, îi pot omeni cu lapte, cu caș, că Românii sunt oameni deștepți, deschși la minte, încât ei, în puțin timp câștigă simpatia turiștilor, și mi-au povestit întâmplări speciale.

Eu li-am spus, că cum scriu unii străini despre Români, și i-am întrebat, că cunosc ei pe Maghiari și pe Secui, și pot face vre-o asemănare cu aceștia și cu Români?

Și ei au răspuns, că acei străini, cari scriu rău despre Români, sau că-s sălbateci, doară nici n'au văzut vr'odată Români, s'au n'au trăit între ei. Asemănările cu Maghiarii și Secuii au fost în favoarea Românilor, — i-au ridicat deasupra altora, și au adaus, că în caracterul Românului, și dacă doară nu știe carte, sau nici rugăciunile, se află simț de umanitate înăscută și o oarecare nobilitate prin creștinătate și că se poartă

foarte bine cu săracii, până ce, într-o cei mai deștepți, din sate, afli și oameni stricați, răutăcioși, șireți.

Nu e timp destul de a ne ocupa și cu alți vecini de ai Românilor, pe cum Bulgarii, Sârbii și Grecii, și de a face asemănare între aceștia și Românii din România. E destul dacă constatăm și numai despre o epocă de 25 de ani, că Românii din România și-au căpătat sentința Europii, că sunt un element de pace, de ordine și de cultură.

Așa suntem cu toții ai noștri, și să lăsăm, ca Europa să judece, că azi, în Europa, cari popoară sunt încă în sălbăcie?

† Nicolau Popea.

Episcopul Caransebeșului.

Fericitul în Domnul, Episcopul Nicolau Popea, era bolnav de două săptămâni, bolnav de bătrânețe și de supărare, pentru cele întâmplări în dieceza sa, fără vina sa.

Cu toată îngrijirea dată din partea medicului de casă al decedatului, Doctorul Popasu, puterile slăbeau din zi în zi, și se vedea, că catastrofa se apropie. Au fost deozi avizați membrii familiei despre starea pacientului, și aceștia s'au grăbit la patul înaltului bolnav. Vineri sara boala s'a înțors spre mai rău, și s'a văzut, că sfârșitul nu mai e departe. Sâmbătă dimineața au fost avizați deci pe cale telegrafică și membrii din afară ai consistoriului diecezan, și au fost chemați de urgență la Caransebeș.

În momentul când a închis episcopul Nicolau Popea ochii pentru totdeauna, s'a aflat în jurul patului său, afară de rudeni, încă și numeroși membri ai consistoriului diecezan, în frunte cu Arhimandritul Filaret Musta.

Constatându-se intrarea morții, în urma unei apoplexii de inimă, consistoriul s'a întrunit imediat în ședință plenară, a luat act despre faptul, că adormitul în Domnul a lăsat testament, și a dispus ca testamentul se fie prezentat numai decât judecătoriei regești spre publicare, ordonând inventarierea lăsamântului, care a fost pus sub sigil.

Testamentul fericitului episcop Nicolau Popea e de următorul cuprins:

Pentru întreaga avere a decedatului este numită erede general diecesa Caran-

mai bini; pentru dijma și-a iezielor tot nu mai de pe vremea D. Zevert plătim 40 fl. pe an. Mai înainte aveam datorie a păzi plaurile, munții; câmpii și pădurile erau în stăpânirea noastră. Dijmele nu le dam, pricinile din tot scaunul se judeca în Săliște și partea, care nu era mulțumită, își muta judecata la Magistratul Sibiului și de la acesta se trimitea judecata iară la scaunul Săliștii spre execuție. La curtea Prințului din Bălgrad ținea scaunul două cară cu câte patru boi și la cămara de sare din Ocna trimetea câțiva lucrători. La 7 județe nu făceau nici o slujbă, ci acest jug pe încet pe încet lău pus în grumazii noștri mai nainte de câțiva ani; cu puterea și cu temnița ne silea să zicem, că noi suntem Iobajii lor, sau să plătim 2 zloți taxe fieștecare pe an; împotriva acestui silă destul am protestăluit și ne-am jeliut la crădescul gubernium, dară nu ne-au venit nici o ușurare a greutății și asupririi acestiea, părinților noștri necunoscută.*)

Urmarea acestei neluări în seamă a nedreptăților ce începă a face Sașii Mărginenilor, a fost răzcoala dela 1774.**)

*) În același protocol mss. pg. 178—180.

**) Despre această răzcoala vezi mai pe larg I. Lupaș „Câteva pagini din trecutul comunității Săliște” în revista Asociațiunii „Transilvania” anul 1903.

(Va urma.)

FOIȘOARĂ.

Din trecutul comunei Cacova.

(Prelegere populară ținută în Cacova la ad. generală a despărț. V (Săliște) al Asociațiunii în 6/19 Iulie 1908.

De Dr. Ioan Lupaș.

(Urmare.)

Români posesionați, sau cu moșii, sunt 92. Ocinile sau curțile acestora 96. Preoți au 4. Scutiți 4 Clăi de grâu au avut 1118½. De ovăș 99½. De cânepă 3. Boi de jug 82. Cai și epe 60. Vaci 38. Oi și capre 1721. Stupi 3. Porci 53. Cară de fân 111. Fânate de cară de fân 114. Locuri de arat peste tot de găleate 41¾. Sămănături de toamnă găleate 59¾. Satu are o moară, a căruia venit fl. 72. Moară de firez două fl. 90. Venitul din cărcimă fl. 22. Dintre oameni sunt datori la Sibiu 24. La satele învecinate 5. (câte 10 după sută camătă) Din arânda hotarului dat la Jinnari 15. *)

*) Conscriptia din 1722 se află în arhivul propopese din Săliște, într'un frumos manuscris, intitulat: „Judecățile scaunului Săliștii cu șapte județe, prescise cu toată cheltuiala Domnului Dumitru Ier. corau. și școl. lor Săliștii prescise dinpreună și legate la un loc spre aducerea aminte la cei ce vor urma de acum încolo și la cei ce sunt acum în viață. Sau scris prin dascălul Alexandru Greco — pg. 70—72.

Punând cifrele acestea alături de ale conscripției din 1714, se poate vedea, că satul Cacova a făcut în 8 ani progres mai însemnat în oi și capre, de care aveau la 1714 numai 1153, iar la 1722 erau 1721 capete.

După cum vedem, la 1722 Cacova se bucura de o stare economică bunică; satul avea ce-i drept venite puține, în schimb însă datorii de fel. Abia câțiva oameni din sat sunt arătați ca datorași. Dijmele, cu cari datoriau oamenii domnilor dela Sibiu, le răscompăra satul pentru sumulița de 84 fl. Dacă după răspunderea acestei sume oamenii ar fi fost lăsați în pace și nu iar mai fi încărcat Domnii dela Sibiu pe nedrept și cu alte dijme și greutăți, lucrurile ar fi mers destul de bine.

Dar s'a întâmplat tocmai din potrivă. Cătră mijlocul veacului al XVIII-lea Sașii au pornit cu tot dinadinsul să-i doboare pe Mărgineni cu totul în slujba Domniei lor. Nu mai țineau socoteală de inoiveliile încheiate în vechime, în loc de 40—50 fl. pretindeau 2—300, ori nici cu atâta nu se mulțumiau, ci voiau să scoată de fiecare casă 2 fl. pe an, apoi să le ia a zecea parte din bucate și din vite, să le dijmu-ească tot avutul și să-i mănă, ca pe niște slujji, la ori ce fel de lucru. Mărginenii însă nu s'au lăsat cu una o două; ei au pornit cu jalbele lor în toate părțile, până

la „crăiescul gubernium”, de unde au fost trimiși la 1771 doi slujbași să facă în scaunul Săliștii cercetare cu deamăruntul și să afle pricinile adevărate ale împovărării și nemulțămirii Românilor noștri. În decursul acestei cercetări, în care au fost ascultați 253 de martori din toate satele, comisia a fost și în Cacova 2 zile, la 23 și 26 Ianuarie 1771, când în casa lui Oprea Crișta s'au înfățișat următorii martori libertini (oameni slobozi): Dumitru Macrea (61 ani), George Chicea (64 ani), Stanciu Pârțodea (62 ani), Căzan Stroiă (60 ani), judele satului Dan Laslo (64 ani), Ioanăș Hanzu (106 ani), Ciucur Florea (63 ani), Vlad Bărzan (61 ani), Oprea Stroiă (64 ani), Ioanăș Mijal (77 ani), Coman Gruia (64 ani), Coman Toader (62 ani), Oprea Miclăuș (60 ani), Coman Nimu (60 ani), Bucur Stanciu (61 ani) Oprea Jogărean (57 ani).

Între alte jalbe și nemulțămiri s'au dat atunci din partea Căcovenilor la protocol („vălătaș”) și următoarele: „Dijmă părinții noștri n'au dat nimurui, însă din vremea când neau supus 7 Județe, au început a pune ceva sună de vaci cu acest nume pe noi până când s'au întors dl Zevert de la Beciu, apoi atunci au început a lua dijma în natură dela noi, cât venit va fi din dijme nu știm, fără când e anul mai slab, ne trag 140 fl. întru răscompărarea dijmelor, apoi Șpanul când dijmu-ește alege din toate clăile numai anopii cei

sebeului și executor testamentar Conzistorul plenar al acestei dieceze.

Privitor la funeralii dispune testamentul imbalzămarea rămășițelor pământești și înmormântarea lor după ritul bisericeii răsărite prin preoțimea din Caransebeș în cripta episcopescă din biserica sf. Ioan a Caransebeșului. În mormântarea să se facă înainte de masă și în aceea zi să se împartă săracilor din Caransebeș suma de 200 coroane.

Testamentul mai conține mai multe legate mai mici: personalului de serviciu, onorariul medicului, 2000 cor. legat pe seama bisericeii catedrale din Caransebeș și 2000 cor. bisericeii din Satulung (Săcele), locul natal al defunctului.

Privitor la partea ce revine familiei din avere, s'au luat încă în viață toate pozițiile, așa că aceasta nu aparține executării testamentului.

Inventarul averii rămase are să se facă prin Conzistorul plenar.

Intreaga avere are să formeze „Fundatiunea Nicolau Popea” și servește spre scopuri bisericești, școlare și de binefacere.

Din venitele acestei fundații are să împartă Conzistorul plenar 20% burse la studenți de ambele sexe, având a se preferi membrii familiei, 20% ajutoare la învățăcei și sodali de meserii și comerț, iar 10% rămân la dispoziția Conzistorului pentru lipsuri școlare și bisericești.

50% din venite au să se capitalizeze până ce ajunge fundatiunea la suma în doi. De atunci încolo au să se capitalizeze numai 25%, iar venitele au să se utilizeze spre scopurile arătate în aceeași proporție.

Biblioteca o lasă diecezei. Tot așa și scrierile referitoare la Șaguna, pe care le lasă spre studiere și editare profesorilor Neagoe V. Popea din Iași și Nicolae Sulică din Bașov, cari după încheierea publicării lor au să le reînapoieze diecezei spre păstrare.

Conzistorul plenar a luat la cunoștință dispozițiile testamentare și s'a conformat la toate.

Cu conducerea interinală a diecezei conzistorul a încredințat pe Arhimandritul Filaret Musta. S'a adus apoi pe cale telegrafică la cunoștință trecerea la cele vecinice a episcopului Popea: cancelariei de cabinet a Maiestății Sale, Escelentei Sale Metropolitului Ioan Mețianu din Sibiu, guvernului ungureș, prezidentului casei magnafilor, episcopilor din diecezele vecine, comandantului de corp din Timișoara, municipiului comitatului Caraș-Severin, și „Asociațiunii” din Sibiu.

S'a designat comisiunea, care se compune din inventariul, iar medicul Popasu, cu alți doi medici, a făcut imbalsamarea, conform dispozițiilor din testament.

Duminecă au sosit apoi telegramele de condolență: dela cancelaria de cabinet a Maiestății Sale, dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Mețianu, dela episcopul Aradului Ioan I. Papp, dela comandantul de corp din Timișoara, dl Alexandru Moesonyi, capitulul gr-cat. român din Lugoj, Comitele suprem al comitatului Caraș-Severin, Academia Română, etc.

Luni sara au sosit în Caransebeș, pentru a lua parte la actul înmormântării: P. S. Sa, Episcopul Aradului, Ioan I. Papp, Arhimandritul Augustin Hamza și Vasile Mangra, Protosincelul R. R. Ciorogariu, și diaconii Dr. I. Suciu și C. Lazar. Tot Luni sara a sosit la Caransebeș și corul reuniunii de cântări din Lugoj, sub conducerea domnului Ioan Vidu, precum și mulți preoți din dieceza.

A mai sosit la Caransebeș dl Ioan Bianu, membru al Academiei Române, pentru a depune o cunună pe sicriul decedatului, în numele învățatului corp din care făcea parte și fericitul în Domnul, și P. C. Sa, protosincelul Ștefan Nicolici din Carloveț, trimis din partea P. S. Sale episcopului Smejanovici din Vârșet, ca să reprezinte la înmormântare biserica gr-ort. sârbească.

Noaptea întregă, Luni spre Marți, s'a ținut priveghere, cetinduse stâlpi din partea preoțimei, iar Marți dimineața la orele 9 s'a început ceremonia înmormântării. Reședința episcopescă era îmbrăcată în doliu. Felinarele de pe strădele Caransebeșului erau aprinse și îmbrăcate în zăbranie neagră. Ordinea pe strade e susținută din partea pompierilor, cari au tras cordon dela reședință până la biserica catedrală.

La orele 9 preoțimea vine în sunetul clopotelor dela biserica la reședința episcopescă, unde P. S. Sa episcopul Ioan al Aradului celebrează un scurt prohod și apoi sicriul e ridicat și dus pe brațe de preoți îmbrăcați în odăni până la biserica. În fața cortegiului merg diferitele corporațiuni, cu steagurile lor. În urma sicriului vin rudeniile, apoi reprezentanții autorităților, delegațiunile, preoțimea, poporul.

La orele 9 și jumătate cortegiul ajunge la catedrală. Sicriul e pus în mijlocul bisericeii, pe un catafalc înalt. Se începe numai decât sfânta liturgie, oficiată de P. S. Sa episcopul Ioan al Aradului, asistat de Arhimandritul Filaret Musta, Augustin Hamza și Vasile Mangra, de protosincelii Roman R. Ciorogariu, Dr. Iosif T. Badescu și Dr. Iosif I. Olariu, de ieromonahul G. G. Bogoevici, apoi de protopresbiterii Andrei Ghidiu și Dr. Gheorghe Popovici, de preoții Petrescu, Buruși Stoian, de protodiaconul Dr. I. Suciu și de diaconul C. Lazar. Răspunsurile le-a dat corul din Lugoj. La orele 12 s'a terminat liturgia și s'a început prohodul, după terminarea căruia Dr. Iosif Olariu a rostit de pe amvon panegiricul, în care a scos la iveală virtuțile și meritele pentru biserică și neam ale decedatului.

La orele unu și jumătate cortegiul se pune de nou în mișcare, spre cimiter, unde apoi la groapă vorbește domnul Ioan Bianu, luânduși rămas bun dela decedat, în numele Academiei Române. P. S. Sa Episcopul Ioan I. Papp cetește rugăciunile de deslegare, și sicriul e lăsat în groapă, unde fericitul în Domnul episcopul Nicolau Popea își doarme acum somnul de veci.

Discursul de deschidere

al adunării generale a „Asociațiunii” din Șimleu, rostit de viceprezidentul Andrei Bărcănu, la 7 August n. a. c.

Onorabilă adunare generală! Pentru a doua oară se întrunește însoțirea noastră culturală în aceste locuri istorice, unde odinioară a răsunat tuba romană, când vulturii dela Tibrul își luaseră sborul, ca să sfășie bălaurii dacici și astfel să pună temelie poporului românesc.

Punând piciorul pe pământul acesta clasic, fără voia noastră, ne simțim transpuși cu 18 veacuri înapoi și pare, că vedem înaintea ochilor nostri suflători cohorțele romane înaintând biruitoare sub conducerea centurionilor și a tribunilor militari, vedem eșila romană înălțându-se triumfătoare pe ruinele satelor și orașelor dacice, pe Dacul cerbicos îngenunchiat de Romanul învingător, vedem apoi cum număroși coloniști din diferite părți ale vastului imperiu, guvernat de metropola dela Tibrul, se așează în câmpiile lipsite de locuitori ale provinciei de curând cucerite, cum se ridică sate și orașe nouă în locul celor dărâmate, cum se înalță valuri de apărare și se croșcă tabere întărite, cum se aștern drumuri nouă, dintre cari unul ajunge dela Istru până la Porolissum, în părțile acestea de miez-noapte ale frumoasei provincii cuprinse de marea împărat. Admirăm genul roman, care nu se mulțamește a cuprinde numai aceste frumoase ținuturi, ci caută totodată a le face părtașe culturale romane. Câmpiile se acoper de lanuri bogate, munți încep a răsună de loviturile băieșilor, cari caută a scoate la iveală comori ascunse în lăuntrul pământului, se împodobesc cu temple, băi, teatre și amfiteatre, meseriași întrușiți în colegii își lucră cu hârnicie meseriile lor, mercatorii schimbă mărfurile provinciei cu ale neamurilor învecinate, luntrașii plutesc cu sare, grâne și lemne pe undele gâlbui ale Marișului, ale Tisei și ale vecinului Samus, argintarii din piețele târgurilor abia răsbesc a schimba monedele, cari curg din toate părțile lumii, preoții aprind jertfe pe altare și înalță imnuri de laudă zeilor nemuritori, cari au revărsat atâtea îmbelșugare peste „Dacia fericită”.

Dar iată, că nori negri încep a se arăta din toate părțile. O furtună cumplită se pornește din miez-noapte și din răsărit. Neamuri nouă, dornice de pradă năvălesc asupra provinciei înfloritoare. Intreagă împărăția romană se clatină. Împărății îngroziți retrag legiunile dincolo de Dunăre și atunci neamurile străine înlocuiesc ca un potop se revărsă asupra Daciei romane. Câmpiile sunt pustiite, orașele și satele prădate și dărâmate până la pământ, cultura romană e nimicită, iar bieții coloniști sunt siliți a-și căuta scăpare în sânul munților și în urma lor, cum zice poetul:

„Cade-o noapte 'ntunecoasă
Noapte oarbă, fioroasă
Ca fundul pământului,
Ca taina mormântului”.

Iar după veacuri întregi, când lumea începe a se mai liniști, când întunerecul începe a se mai împrăști și când păstorii dela munți se coboară iarăși la șes, ca să îngrijască din nou agrii pârîntești, iată că alte neamuri au luat stăpânirea ținuturilor locuite odinioară de strămoșii lor, se ridică c'ase nouă de oameni, cari iau conducerea țării în mâinile lor, se fac legi nouă și urmașii domnilor de odinioară se angajează pe robi în pământurile strămoșesti. Și robia aceasta ține iarăși veacuri îndelungate, veacuri de suferințe și de întunecare, până când un vânt nou în-

cepe a bate prin lume, vântul mântuitor al libertății, care sfărâmă lanțurile, împrăștie negura întunerecului și face din robul umilit om conștiu de demnitatea ființei omenești.

Iată, cum locurile clasice, în cari ne aflăm, ne-au făcut cu voce să aruncăm o privire asupra trecutului nostru.

Trist și dureros a fost acest trecut și nu odată în cursul lui a fost în cumprânșă chiar existența neamului nostru. Și dacă cu toate acestea Românul a putut trăi ca Român până în ziua de astăzi, păstrându-și numele sau strămoșesc, obiceiurile sale deosebite, portul sau caracteristic și mai presus de toate aceea comoară nestimată, moștenită din moși din strămoși, care-l deosebește de toate celelalte neamuri împrejmuitoare și care este cea mai strălucită dovadă a originii sale nobile: limba românească, — are a mulțami, pe lângă vânoșia elementelor din cari a fost plămădit, credinței sale nestrămutate în Dumnezeu și conștiinței sale alse, conștiință, care nu l-a părăsit nici când și care i-a dat putere să înfrunte primejdii cele mai mari.

Dar pe lângă credința în Dumnezeu, trăinicia și statornicia, dovedite în cursul atâtor veacuri, încă o însușire caracteristică a însoțit poporul nostru în tot trecutul său atât de viforos și aceasta este dorul sau de lumină, năzuința sa spre învățătură.

În timpurile mai vechi ale iobăgiei, când școala era un privilegiu al claselor stăpânitoare, când știința era o îndelnică mărghită la un număr restrâns de oameni, singurul loc de învățătură a Romanului era biserica, care-l mângăia cu sfintele sale învățături în năcazurile sale, îl întârea în clipele de desădejde și față de care tocmai pentru aceea se alipia din ce în ce mai mult.

Îndată ce însă sosiră vremuri mai bune, îndată ce pe tronul țării se urcă domnitori cu suflet bun și luminați, cari lăsară să pătrundă o rază de lumină și la iobăgiul încătușat, dorul de învățătură prinse rădăcini adânci în inima Romanului și în toate părțile țării începură a răsări, în tocmă ca seara stelele pe cer, una câte una acele scoale acoperite cu șindrilă, cu paie sau cu stuf, în cari se învăța carte românească de copii țărănilor români, la început fie și numai Bucovina, Ceașlovul și Psaltirea, cu slovele lor cirilice. Iar după ce ideile de libertate și egalitate, răsărite din țările apusului, pătrunseră și în văile umbroase ale Carpaților, după ce iobăgia se desființă și o viață nouă părea, că începe pentru popoarele din această frumoasă țară, setea de lumină se aprinse și mai mult în inimile Romanilor, așa încât istoria poporului nostru din ultimele două veacuri nu este altceva decât năzuința dela întunecare spre lumină, lupta nobilă a unui popor pentru înălțarea din umilința trecutului, prin știință, prin învățătură, prin cultură.

Și câte jertfe, câte silințe nobile, câtă abnegațiune se depuseră în această luptă pentru lumină!... Mii de școli populare, de cari dispunem astăzi, cele câteva școli secundare de băieți și de fete, institutele pentru pregătirea preoților și învățătorilor, feluritele însoțiri culturale — sunt tot produsele acestui dor de înaintare prin lumină, prin osud adus de neamul acesta de iobagi pe altarul culturai și care va forma pentru totdeauna cel mai înalt titlu de glorie al lui.

Nu din prinsoal averilor feudale adunate de veacuri s'au făcut toate acestea, nici din comorile stoarse dela alții, ci din obolul fostului iobag, pe care muți îl țineau până eri alaltari incapabil de a idee mai înaltă și de un sentiment mai ales, din sudoarea vărsată de el pe ogorul dător de hrană, din opintirea aproape supraomenească a brațelor lui, din filerul văduvei, pe care Mântuitorul Cristos l'a prețuit mai mult, decât banii de argint și de aur vărsați cu îngămfare de cei bogăți în vistieria bisericeii.

Cu toții cunoașteți povestea poporului despre „Prăslea cel voinic și merele de aur.” Când Prăslea voiește să iasă de pe tărâmul celalalt, cel întunecat, la lumină, cu ajutorul Sgripturoaiceii, pe aripile căreia se afla și căreia îi făgăduise, că-i va da în sborul ei o sută de bucăți de carne, ca să nu slăbească din puteri, și când tocmai aproape de gura peșterii uriașe i se sfărșește carnea și este gata să cadă iarăși în întunecare, el nu se mai gândește mult, ci scoate paloșul din teacă și taie o bucată de carne din coapsa lui, pe care o dă Sgripturoaiceii.

Poporul român, în năzuința sa de a se ridica din întunecare la lumină, nu are reoria făcută tocmai ca Prăslea, cu singura deosebire, că bucată de carne n'a fost tăiată din coapsă, ci din peptul său. Și dacă istoria viitoare va fi în adevăr nepărtinitoare, va trebui să recunoască cu laudă

aceste jertfe pline de abnegațiune, aduse de poporul nostru pentru înaintare prin învățătură, iar conicrarul viitorului va trebui să completeze pe contemporanul lui Mateiaș Corvinul, zicând: „Se pare că poporul acesta nu s'a luptat atât pentru viață, cât pentru păstrarea limbei și a culturii sale naționale.”

Un product al năzuinței acesteia spre lumină este și însoțirea culturală, în numele căreia ne-am adunat astăzi aici. În temeiul înainte de aceasta cu 47 ani, ea a fost menită de urzitorii ei sprijinirii tinereii noastre literaturi naționale și răspândirii învățături în straturile cele mari ale poporului.

Cu deosebire scopul acesta din urmă l-au avut în vedere fericii întemeietorii ai însoțirii noastre și în privința aceasta „Asociațiunea” a isbutit a făptui câte ceva în restimpul de aproape o jumătate de veac, de când viețuește.

Era vorba de împlinirea unei datorii frățesti, de replătirea unui împrumut din partea fruntașilor nostri față cu masa cea mare a neamului.

Poporul nostru, din fericire, nu cunoaște deosebirea de clase sociale. Cu toții, noi cărturarii am răsărit din aceeași colibă țărănească, unii mai curând, alții numai în timpul din urmă. Singura deosebire între noi poate fi, că unii ne-am hrănit în copilărie cu prescură din grâu curat, iar alții cu pâine neagră de săcară, dar ambele frământate de aceeași mână harnică a țărâncii române și dospite cu același aluat. (Va urma.)

Dela „Asociațiune”.

Raportul general al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” către adunarea generală, convocată în Șimleu, la 7 și 8 August st. n. 1908.

(Urmare.)

Unele dintre despărțăminte au împărțit premii dela 25—40 cor. pentru încurajarea diferitelor ramuri ale economiei, sau altor scopuri social-culturale. Așa de esemplu desp. Abrud-Câmpeni a făcut un premiu de 40 cor. pentru cea mai bună monografie a unei comune de pe teritoriul despărțământului. Despărțăminte Brașov, Sânmiclașul-mare, Turda și Zernești au dat mai multe premii pentru cele mai îngrijite grădini școlare, pentru pomarii, stuparii și legumarii, despărțăminte Oravița și Sebeș, mai multe premii pentru cele mai frumoase porturi țărănești.

Alte despărțăminte, de pildă al Beiușului, Șimleului și Sânmiclașului-mare, s'au îngrijit de creșterea națională a ucnicilor și calfelor de meseriași și neguțatori din orașele respective, iar despărțământul Brad a ținut cursuri pentru analfabeci. Asemenea cursuri, cari sunt de cea mai mare importanță pentru înaintarea culturală a țărănimii, vor trebui să se facă în toate despărțămintele. Comitetul central va lua dispoziții, ca în cursul iernii viitoare să se înceapă aceste cursuri în cât mai multe comune de pe teritoriul despărțământelor, întrebunțând spre acest scop o parte din suma destinată pentru prelegerile populare.

În cursul anului trecut s'a dat o mai puțină importanță organizării economice a țărănimii. Numai desp. Reghinului și Clujului au înființat 2 tovărășii pentru asigurarea vitelor, în Solovăstru și Feneșul-săseș, în alte părți s'au adus numai hotărări de a se înființa. Chiar și numărul prelegerilor, cari au tălmăcit poporului însoțirile, au fost prea puține.

Hotărârea on. adunării generale din anul trecut de a se face o împărțire mai rațională și mai corespunzătoare scopurilor ce le urmărește Asociațiunea a acelor despărțăminte, cari cuprind un număr prea mare de comune, s'a îndeplinit în parte. În cursul anului trecut s'au înființat două despărțăminte nouă: Aiud-Teiuș și Halmagiu, iar în cursul anului 1908, parte s'au înființat, parte sunt pe cale de a se înființa următoarele despărțăminte: Lăpușul-ungureș (din teritoriul desp. Dej), Ciadova, Buziaș (ambele din terit. desp. Timișoara), Sasca-montană (din desp. Oravița), apoi despărțământul Șimleu se va împărți în 5 despărțăminte, iar despărțământul Murăș-Uoara se va reînființa. Astfel încetul cu încetul vom ajunge să avem despărțăminte cu un număr de comune cel mult de 25—30, când credem că va fi mai posibilă o activitate statornică și sistematică.

Agenturile. Numărul agenturilor de pe teritoriul despărțământelor e de 165. S'au înmulțit deci cu 43 față de anul trecut. Trebuie să amintim, că neprimind rapoarte generale dela toți directorii despărțământelor, nu putem cunoaște numărul absolut exact al agenturilor. Dar pe teritoriul despărțământelor cari n'au înaintat

rapoarte generale de sigur se găsesc puține agenturi, așa încât cifra de mai sus rămâne aproximativ exactă. Cele mai multe agenturi se găsesc pe teritoriul următoarelor despartăminte: Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Orade și Sebeș.

Bibliotecile populare. Numărul bibliotecilor față de numărul agenturilor e mult mai îmbucurător. Conform rapoartelor generale primite dela directorii despartămintelor, numărul total al bibliotecilor e de 230. Și această cifră bine înțeles e numai aproximativ exactă, întrucât nu am primit informații dela toate despartămintele. Cele mai multe biblioteci le au următoarele despartăminte: Agnita, Bistrița, Blaj, Brașov, Cluj, Orade, Săliște, Sebeș, Șimleu și Timișoara.

Secțiunile științifice-literare, hotărând să publice în viitor mai multe broșuri din biblioteca populară a „Asociațiunii”, cari în cea mai mare parte se vor împărți gratuit despartămintelor, sperăm că numărul bibliotecilor va crește mereu.

La acest loc amintim, că o parte dintre despartăminte au împărțit cu ocazia adunărilor cercuale și cu ocazia prelegerilor populare mai multe broșuri primite gratuit dela comitetul central, care în cursul anului trecut a distribuit spre acest scop 3820 de bucoți din publicațiile tipărite sau cumpărate de dânsa. De asemenea s'au împărțit între țărani mai multe sute de ex. din revista „Țara Noastră”, dupăcum se poate vedea și din raportul secretarului literar către ședința plenară a secțiunilor științifice-literare.

Prelegerile. Am amintit în partea generală a acestui raport, că prelegerile populare ținute în cursul anului trecut constituie partea cea mai însemnată a activității despartămintelor noastre. Comitetul central pentru a înlesni ținerea prelegerilor la sate în cursul anului 1907 a împărțit următoarelor despartăminte câte 100 cor.: Blaj, Brad, Brașov, Dobra, Mercurea, Orăștie, Sebeș, Șimleu și Turda, despartământului Orade 200 cor., desp. Hațeg 50 cor. și desp. Oravița 20 cor. Tot din bugetul prelegerilor populare s'au plătit 82 cor. cheltuielile de drum ale dlui V. C. Osvadă, care din încredințarea comitetului central a inițiat înființarea unor tovărășii în Bran.

Cele mai multe despartăminte în cursul anului trecut au dat o deosebită atenție prelegerilor populare. Unele dintre despartăminte (Brașov, Oravița etc.) au împărțit între popor cu ocazia prelegerilor populare seminte, pomișori etc., iar altele diferite broșuri folositoare.

Subiectele prelegerilor de asemenea au fost bine alese, urmărind în cea mai mare parte a lor chestiuni practice. Astfel dintre 341 de prelegeri în 158, adică aproape în jumătate din întregul prelegerilor, s'au tratat chestiuni economice.

Insuflețirea pentru ținerea prelegerilor populare crește din an în an; aceste mai ales în anul curent au luat un avânt îmbucurător.

Unele dintre despartăminte raportează, că nu au conferențieri cu o pregătire specială și cer conferențieri din centru. În anul trecut despartământul Brașov a propus să se angajeze un specialist, care să țină despartămintele rând pe rând, iar în anul acesta secția economică a făcut aceeași propunere comitetului central. Comitetul se va și îngriji să găsească mijloacele materiale necesare, ca să angajeze în serviciul „Asociațiunii” un agronom, care să fie conferențiarul permanent al ei și să fie și un îndrumător pentru înființarea însoțirilor de tot felul.

Secțiunile științifice-literare au hotărât să pregătească fiecare câte o prelegere model cu diapozitive, pentru care scop s'a și votat o sumă de 600 cor. Și aceste prelegeri vor contribui la ținerea mai cu înlesnire a prelegerilor, mai ales în acele despartăminte, cari au deja schiopticon.

În cursul anului 1907 s'au început, ori continuat, și conferențele pentru cărțurari, și anume, despartămintele: Bistrița, Brașov, Hațeg și Sibiu au ținut mai multe conferențe și șezători literare. Aceste conferențe se vor ține mai sistematic în iarna viitoare, fiind conduse din centru.

Secțiunile științifice literare. Despre activitatea secțiunilor științifice-literare se găsesc amănunte, parte în raportul dlui secretar literar, parte în rapoartele secțiunilor către ședința plenară, ținută la 1/14 și la 2/15 Iulie a. c., anexate la procesul verbal al acestei ședințe. La acest loc relevăm numai momentele mai însemnate din activitatea secțiunilor: S'a întregit secția școlară, alegându-se membru ordinar dl Dr. I. Borcia și s'a primit dimisia dlui Iuliu Marțian, membru corespondent în secțiunea istorică și a dlui Dr. I. Olariu, membru ordinar în secția școlară. S'a decis publicarea din partea „Asociațiunii” a unei colecții de 114 descântecuri din Bapat, culese de dl Enea Hodoș, s'a decis

a se scoate revista „Transilvania” cu material științific-literar de patru sau șaseori la an cu colaborarea secțiunilor, dl Dr. Ioan Rațiu a terminat lucrarea „Viața și activitatea lui Al. Papiu-Ilarian”, domnii Silvestru Moldovan și N. Togan au terminat lucrarea: „Dicționarul numirilor de localități cu populațiune română de pe teritoriul statului ungar”, care va apărea încă în cursul acestui an, s'a făcut un premiu de 100 cor. pentru cel mai bun abecedar pentru analfabeți, secția școlară va publica în „Biblioteca populară” mai multe broșuri pentru tineret, s'a recomandat comitetului central angajarea unui agronom, care să țină prelegeri în despartămintele „Asociațiunii”, fiecare secție a promis că va pregăti câte o prelegere populară cu diapozitive. Dintre lucrările mai mari cu cari se ocupă secțiile, amintim: adunarea nomenclaturii populare referitoare la car, plug și răboiul de țesut. Premiul „Andreiu Murășianu” nu s'a împărțit.

Din cele înșirate, onorata adunare generală se poate convinge, că secțiile științifice-literare ale „Asociațiunii” desfășură o activitate destul de îmbucurătoare.

Secțiunea școlară din încredințarea comitetului central s'a ocupat și cu deciziunea adunării generale din anul trecut de a studia mijloacele, prin cari s'ar putea ajuta școalele populare. Secțiunea raportează, că „Asociațiunea” nedispunând de mijloacele materiale necesare nu poate veni materialicește în ajutorul școalelor, dar prin organele sale va îndemna poporul la și mai mari jertfe pentru susținerea școalelor confesionale.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Intrevederea dela Ischl. Regele Edward al Angliei a sosit Mercuri la orele 10 la Ischl. La gară l-a așteptat Maiestatea Sa, Monarhul nostru, cu mare suită, și o companie de onoare. Domnitorii s'au salutat foarte cordial, apoi au plecat împreună la locuințe. La prânz au toastat ambii domnitori, dorinduși reciproc tot binele, iar ministrul de externe au conțerat mult împreună, ocupându-se mai ales cu situația nouă din Turcia, creată în urma introducerii constituției. Regele Angliei a plecat apoi la Marienbad.

La Ischl. Conte de Apponyi, ministrul de culte și instrucțiune publică, va merge în curând la Ischl și va fi primit în audiență din partea Maiestății Sale, poate că în 20 August. Domnul ministru va prezenta Maiestății Sale unele proiecte de lege de caracter bisericesc-politic spre aprobare.

Prânz mare dă ministrul președinte al nostru W. Kerle în 18 August n. c. ziua nașterii Maiestății Sale, la care vor lua parte toți membrii cabinetului, și șefii autorităților publice, civile, militare și bisericești din Budapesta.

Un principe profesor. Principele Max, fratele regelui din Saxonia, doctor în teologie și în drept, e dela anul 1899 profesor extraordinar de liturgică și dreptul bisericesc la facultatea teologică din Freiburg, Elveția, iar acum a fost numit profesor ordinar la aceeași facultate.

Intruniri publice. Duminecă s'au ținut intruniri publice în Ileanda mare și Beiuș. Ambele au fost bine cercetate. Deputații cercurilor acestora, Dr. Mihali și Dr. Lucaciu, au făcut alegătorilor lor dări de seamă despre activitatea lor parlamentară, iar adunările le-au votat încredere și mulțumită și s'au pronunțat pentru votul universal secret și egal pentru toți, fără străngeri.

Ziua sfântului Ștefan. Pentru ziua sfântului Ștefan, primul Rege al Ungariei, 20 August n., se dau bilete de tren pe toate liniile ferate ungare cu preț redus la Budapesta, cu o valabilitate de trei zile. Din Sibiu prețul drumului la Budapesta și îndărăt e cu trenul accelerat clasa a doua 24 cor., trenul de persoane clasa a doua 20 cor., clasa a treia 16 coroane.

Congresul presei. Al doisprezecelea congres internațional al presei se ține anul acesta în Berlin, în 21 Septemvrie n.

Alegere de învățător. Ni se scriu următoarele: În 16/29 Iulie a. c., ținându-se alegere de învățător în comuna Sibian, tractul protopresb. Sebeșul-săs., cu majoritate de voturi a fost ales George Cojan, punându-ne încrederea, că va sădi în sufletele odraslelor noastre sămânța binelui, frumosului și adevărului, și cu abnegațiune va lucra pentru prosperarea focularelor noastre de cultură, cari au să devină tot atâtea adăposturi pentru înaintarea credinței noastre strămoșești, pentru cultivarea limbii și literaturii noastre, pentru conservarea și dezvoltarea tuturor atribuțiilor, cari constituiesc caracterul nostru etnic românesc. Dorim noului ales învățător toată fericirea.

† **Artur Ranc**, gazetar vestit și senator, a decedat în Paris, în etate de 78 ani. A fost mai de multeori închis pentru articole politice opoziționale și odată chiar espulsat în Algir, de unde a fugit și s'a refugiat în Elveția, căutându-și pâinea ca dascăl. A fost directorul ziarului „Aurora”. Era om de mare influență.

Dar pentru biserică. Credincioasa și binefăcătoarea parohiană din Vaca, tractul Zarand, *Salvina Neaga lui Petru*, a înpodobit sfânta biserică cu un prapor negru frumos, în valoare de 25 coroane, pentru care faptă i se aduce și pe această cale mulțumită. D-zeu să-lungească frul vieții, ca să mai poată dăruia din prisosul său. Vaca, 13 Iulie v. 1908. *Iosif Costea* paroh.

Premii pentru cai de prăsilă. Vineri în 11 Septemvrie 1908 la ora unu d. a. se face în Sibiu, în piața veche de vite, în fața economiei de model a comitatului Sibiu, premiarea cailor de prăsilă, distribuinduse premii în bani și diplome de laudă. Despre fiecare iapă ori mână prezentat la premiare proprietarul are să producă atestat comunal, din care să se vadă, că respectivul are iapa de cel puțin șase luni în proprietatea sa și se prezintă și țidula de mână. Premiile variază între 70 și 10 coroane. Se vor da de tot 33 de premii.

Ce face beția. Intr-o comună ungurească, venind economul Antal Pál dela o pomană mort de beat acasă, s'a pus să-și bată nevasta, care a fugit în vecini. Bărbatul s'a dus după ea, cu coasa în mână, și văzând că muerea sa e apărută de alte mueri și de vecinul seu, a tras cu coasa în vecinul, atât de tare și atât de nenorocit, încât acesta a căzut mort la pământ. Criminalul s'a dus apoi acasă și s'a culcat, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimica. Jendarmii l-au deșteptat din somn și l-au dus la închisoare.

Congresul spărgătorilor. Un spărgător isteț din America, care trăiește tot din sterpelirea câștigului făcut de alții, se ocupă cu ideea convocării unui congres mare al tuturor spărgătorilor din lume, pentru a discuta asupra îmbunătățirii sorții lor. Pedeca e numai aceea, că nu află oraș unde să se poată întruni, dupăce poliția pretutindenea îi va aresta, ca pe niște oameni suspecți și periculoși pentru ordinea publică.

Secetă. În Sicilia de șase luni nu căzuse nici un strop de ploaie. Oamenii erau desperați și condamnați să plece în lume, ori să se prăpădească. Săptămăna trecută apoi s'a slobozit deasupra insulei o ploaie bună, care de atunci se repetă aproape în fiecare zi. Miseria e însă mare în urmă secetei celei lungi.

Fetiță furată de Țigani. În apropierea Făgărașului o caravană de Țigani, stătătoare din 14 persoane, a furat o fetiță de patru ani a unei țărance, și a ascuns-o în trăsura. Câțiva funcționari de tren cu mai mulți lucrători au oprit caravana în loc și au scos fetița din mâinile ei. A venit apoi și jandarmăria și a arestat Țigani.

Hoții au fost prinși. Hoții cari au furat zilele trecute 37,000 coroane dela inginerul Moser, pe drumul de țară dela Vaj, după ce mai întâu l'au bătut bine pe acesta și pe anteprenorul Grün, au fost prinși în Teschen. Sunt trei muncitori croați. La ei s'a găsit suma de 17,000 coroane, ascunsă prin căptușala rocurilor, pe tureacul cismelor și prin traistele cu merinde. Restul sigur că e ascuns undeva bine, ori apoi se află la ceilalți conșoți, încă necunoscuți și nedescoperiți.

Concert. Duminecă, 16 August n. concert mare militar (muzica regimentului 2 de infanterie) la „*Imperatul Romanilor*” în favorul reuniunii pentru conservarea monumentelor celor căzuți în războaiele de pe teritoriul Boemiei.

Școale de stat. Inspectorul regesc de școale din Sibiu a încunoștițat comunele săsești *Cisnădia* și *Nocrihiu*, că guvernul are intențiunea să înființeze în ele câte o școală de stat, cu limba de propunere maghiară, și le invită să contribuie și ele cu ceva la înființarea acestor școale. Adecă, a venit rândul să se ridice și printre Sași școale de stat, cu limba de propunere maghiară?!

„Familia Română”, revistă ilustrată, apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (Sfaturi, Curielul Modei, Găcituri). Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 cor. pe un an. Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Bolnavi nemulțămii. În spitalul din Szabadka s'au revoltat bolnavii din secția celor cu boale de piele, fiindcă într-o dimineață în loc de cafea li-s'a dat supă la dejun. Bolnavii au atacat pe medicul spitalului și pe surorile de caritate, și dupăce le-au bătut bine pe toate, le-au dat afară, pe ele și pe medicul secției lor. Doi răsvrățitori, cari au înscenat actul acesta, au fost arestați din partea poliției.

Oraș ars. Un incendiu mare a fost în Üsküb și a prefăcut în cenușă jumătate de oraș. Pagubele sunt enorme. Fac cel puțin cinci milioane. Au ars de tot peste o mie de prăvălii. Mai ales populațiunea turcească a fost lovită de această catastrofă, fiindcă focul a bătut în părțile de oraș locuite de ea. A ars și o biserică și două moșee turcești. Populațiunea a cerut ajutor dela Sultanul pe cale telegrafică.

Onoratele Dame știu, că ce particularitate însemnată e obrazul frumos și vioi, ce putere și bogăție mare stă în el și de ce favoruri se bucură o damă frumoasă. Nu ajunge, ca o damă să fie dragălașă, sveltă și să aibă un exterior plăcut, lucrul principal e tenul curat al feții. Aceasta o știu damele cu siguranță. Nu e secret, că Crema Margit a lui Földes este singurul mijloc pentru frumusețe, care după o întrebuințare de 5—6 ori îndepărtează tot felul de bubule de piele, pete de soare, sgrăbunțe, etc. și face fața albă și gingașă. O tigare mare 2 cor., o tigare mică 1 cor. Se capătă în toate farmaciile. Totuși e scutită de imitațiuni. Prin poșta o trimite fabricantul Clemens de Földes, farmacist, Arad.

Cărți și reviste.

„Cartea de Aur.” Din opul „*Cartea de Aur, sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară*”, de Teodor V. Pacățian, au apărut până acuma patru volume, și stau gata pentru a fi puse sub tipar alte două volume, — al V-lea, în care se cuprind vorbirile deputaților români rostite în dietă în ciclul parlamentar 1869—72, și al VI-lea, care conține mișcările politice-naționale ale Românilor din statul ungar până la anul 1881, când s'a stabilit programul național dela Sibiu. Volumele apărute se vând cu câte 10 coroane exemplarul nelegat și 12 coroane exemplarul legat, și se pot comanda dela autorul în Sibiu (Nagyszeben). Prețul se poate plăti și în rate.

„Schita monografică a Sălăginului”, întocmită de Dr. Dionisie Stoica și Ioan P. Lazar. O carte de 331 pagini, cu multe ilustrațiuni succese și cu o hartă românească a comitatului Sălăgiu. Cuprinsul e următorul: Prefață. Reasumat istoric. Biserica. Școala. Date etnografice. Bărbați distinși. Instituțiuni culturale și financiare. Șimleul și comunele. Adaos. Tabele statistice. Cuvânt de încheiere. Cartea a apărut din incidentul ținerii adunării generale a „Asociațiunii” în Șimleu. Prețul nu e indicat.

Poșta redacției.

Dlul G. S. în S. Chestia nu e prinsă din parte corectă. Protestarea cambiului neregulat la timp, trebuie să o facă oricare bancă, dacă nu vrea cumva se piardă suma împrumutată. Cine vrea deci să nu aibă cheltuieli cu protestul, reguleze cambiul la timp.

Sz. 3012/908 fszb.

[222] 2-2

Pályázat.

Poplaka községben a segéd-jegyzői állás betöltendő. Felhívom a képesített pályázókat, hogy kérvényeiket f. é. Augusztus hó 31-ig alólirotnál adják be.

Nagyszeben 1908. Augusztus 6-án.

A jár. főszolgabíró:
Fabritius.

Schimbare de local!

Am onoare a aduce On. Public la cunoştinţă, că localul meu se află din 1 August a. c. în Strada Sării (Salzgasse) Nr. 23.

Cu toată stima:

Emil Petruţiu

(218) 3-3

măestru măsur.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Steinbruch)

se recomandă cu înzistenţă P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depozitul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 85—

Sibiiu — Nagyszeben.

„SECAŞANA“, cassă de credit şi economii societate pe acţii
în Ludoşul-mare (u. p. Kis-Apold)

primeşte bani ca depuneri spre fructificare

pre lângă următoarele procente:

1. Pentru sume cari se pot ridica ori şi când fără anunţiu solveşte 5%
2. Pentru sume cari se pot ridica numai pre lângă anunţiu şi anume:
pentru sume până la 400 coroane cu 3 zile
" " dela 400 până la 1000 " " 10 "
" " " 1000 " " 30 "
" " " 10000 în sus " " 60 " se solv. 5½%
3. Pentru acele sume înse cari se depun pe termen mai lung decât 1 an,
precum şi pentru depunerile instituţiunilor culturale şi filantropice, solv. 6%.

Acoardă credite cambiali cu acoperire ipotecară, împrumuturi ipotecare, escomptează
(225) 1-3 cambii, etc.

Nr. 40/1908.

[221] 3-3

Publicaţiune.

Pentru edificarea bisericii gr.-or. din Teuţiu, protopresbiteratul Alba-Iulia, să scrie nouă licitaţiune minuendă pe ziua de 10 August 1908 st. v la 11 oare a. m. carea să va ţină în localul şcoalei.

Planul şi preliminarul de spese aprobat de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan cu Nr. 3435 Epit. 1908 din 28 Martie 1908 să pot vedea la oficiul parohial.

Doritorii de a licita şi lua în întreprindere zidirea bisericii au să depună un vadiu de 10% dela suma preliminară cu 7721 cor. 24 fil. în bani gata. Materialul are de al da comuna bisericască, adică: peatră, cărămidă, var, năsip şi cărăuşile dela Alba Iulia şi de unde se va cere.

Comitetului parohial ti stă în drept a conrede cu lucrarea pe orişicare dintre licitanţi fără considerare la suma oferită.

Teuţiu, 8 Iunie 1908.

Dionisiu Popovici par. Anghel Luca not.
Oficiul protopresb. gr.-or. al Albei-Iuliei.
Văzut: **Ioan Teculescu** prot.

**APĂ MINERALĂ PHÖNIX
DIN BUZIĂS**

Arată un rezultat frapant la suferinţe de rărunchi şi beşică.

Plăcută, puţin acrie, bogată în acid carbonic, lipsită de fier.

Ca apă de masă extraordinar de recreatoare.

Vindecă, împrospetează. Recomandată de medici.

Folosită la cură a dovedit efecte excelente la morburii de rărunchi şi beşică, la catar cronic de rărunchi, peatră, precum şi la catarale ale secreţiunilor. — Prospecte trimite la cerere administraţia

Direcţiunei băilor lui CARL ALBRECHT în Buziasfürdő.
(286) 73-100

La
Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

- Cosma M., Album de ţesături şi broderii naţionale 16—
— Modele de cusături româneşti caet I. —50
— Modele de cusături româneşti caet II. 1—
A. O. Maior, Biblioteca copiilor vol. I—III à 1—

M. BOHN & COMPAGNONI
KIKINDA MARE şi ZOMBOLYA.

Cel mai vechiu, mai mare şi mai bun etablisement din monarhia Austro-Ungară e

FABRICA DE ȚIGLE a lui BOHN
în KIKINDA MARE şi ZOMBOLYA.

Infinitată în 1864. — Referinţele cele mai favorabile. — Infinitată în 1864.

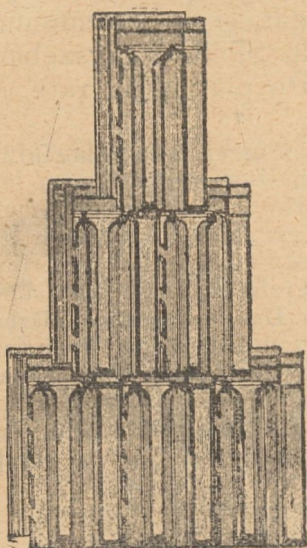
Producţiune anuală de 50 milioane
a Țiglelor sigure de coperiş ale lui Bohn, pat. c. şi r.

IN OXID DE FER SAU NATURAL SAU LA DORINȚĂ VĂPSITE CU THEER.

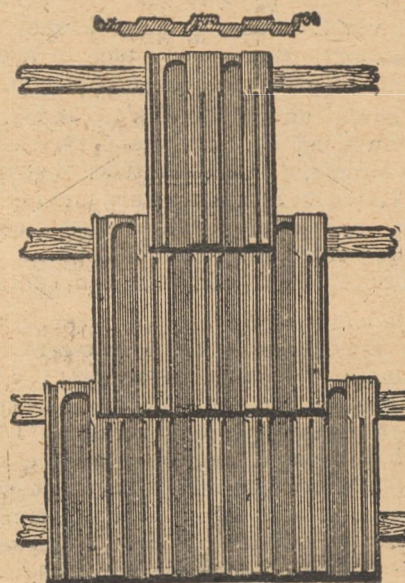
PRODUCE: Țiglele sigure de coperiş patentate ale lui Bohn. Coperiş ieftin şi frumos.

(203) 3-10

Cataloage ilustrate şi mostre, gratis şi franco.

Fabric. de Nagyikinda
Țigle de siguranţă pentru acoperiş, patentate, sistem Bohn, Nr. 272.

Fabricat de Zombolya
Țigle de siguranţă pentru acoperiş patentate Nr. 253.

Ad Nr. pp. 1012/908.

[228] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale din comunele: Bărai, Bedeciu, Bonțida, Călatamare, Calățele, Calian, Cojocna, Finciu, Gherofidingău, Giureuța, Mănașturul-rom., Mănașturul-ung., Mociu și Muntele rece, prin aceasta să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele pentru fiecare post sunt: 600 cor. salar din repartitie dela popor, cuartir liber în edificiul școlii, grădină de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne în termenul sus indicat subsemnatului oficiu suplicile instruite în sensul normelor în vigoare și a să prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, având aleși a instrui atât pe elevii de toate zilele cât și pe cei de repetiție în cântările bisericesti liturgice și a cânta cu ei în cor în zile de Dumineci și sâmbători. Cluj, la 28 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial rom. gr.-or. al Clujului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Tulin Roșescu
protopresb.

Nr. 556/908.

[229] 1—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoarești în comunele mai jos însemnate, să publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

a) În tractul Dobrei:

1. Bătrâna, salar 600 cor., cuartir și lemne.

2. Rădulești, salar 600 cor., cuartir și lemne.

3. Lăpușul inferier și filia Ohaba, post de învățător ambulant, salar 600 cor., cuartir și lemne.

b) În tractul Devei:

1. Leșnic, salar 600 cor., cuartir și lemne, și

2. Sântohalm, salar 600 cor., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi să înainteze cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Cei aleși vor avea să instrueze și elevii din școala de repetiție, și să cânte în biserică.

Dobra, la 28 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. român al tractelor Dobra și Deva, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Iosif Morariu
protop. și adm. protop.

Nr. 185/1908.

[193] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de învățători la școalele confes. gr.-ort. române din comunele mai jos însemnate, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Opidul Hunedoara, un post de învățător cu salar de 1100 cor. solvibili anticipative în rate lunare din cassa bisericești, cuartir în localul școlii și 50 coroane relut de lemne.

Dela învățătorul, care va fi ales la acest post se cere, ca să propună și religionea în școală, să fie cântăreț bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor — și ca atare, când nu e ocupat cu școala sau cu corul în Dumineci și sâmbători, e dator a conduce regulat și cântările din strună, având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie.

2. Batiz cu Calonul mic, cu salar de ocamdată — până la 1 Iulie 1910 când se va întregi la suma de 1000 cor. — 600 cor. și 10 cor. pentru participare la conferințele învățătoarești, cuartir în localul școlii, grădină pentru legumi și 8 metri de lemne, din care să se încălzească și sala de învățământ.

Învățătorul ales aci e dator să propună și religionea în școală, a instrui elevii și în cântările bisericesti, a ține a prelegere cu cei de repetiție și a cânta cu școlarii în Dumineci și sâmbători răspunsurile la liturgie.

Cuincuenalele se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Concurenții la aceste posturi au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat îndatorați fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sâmbătoare la biserică din comuna respectivă spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Hunedoara, la 4 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Hunedoarei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 292/1908.

[215] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători la școalele populare confesionale gr.-ort. române din comunele mai jos numite în protopresbiteratul Iliei, se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Almaș-Seliște, cu salar de 600 cor. solvibili din darea cultului bisericesc în rate trilonare, cuartir, grădină și lemne necesare pentru foc.

2. Brășău, cu salar anual de 600 cor. din darea cultului bisericesc, locuință în edificiul școlii, 1/4 jug. grădină de legumi și lemnele necesare de foc.

Fiitorul învățător va fi și cantor pentru care va avea o remunerație deosebită.

3. Certejul de jos cu filia Coaja, cu salar de 600 cor. din darea cultului bisericesc, cuartir și lemnele necesare.

4. Gialacuta cu filia Căbești, cu salar de 600 cor. solvibili din darea cultului bisericesc, cuartir în natură, 1/4 jug. grădină și lemnele de foc.

5. Godinești cu filia Petrești, cu salar de 600 cor. și anume: 550 cor. din darea cultului bisericesc, și 50 cor. din folosința unei grădini, cuartir în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

Fiitorul învățător va avea să provadă și cântările în una din celea două strane.

Pentru urcarea salariilor cu 1 Iuliu 1910 să va cere ajutor dela stat.

Cuincuenalele la aceste posturi să compută numai după anii serviți la respectiva școală, după instituirea definitivă.

Aleși învățători primesc pe lângă altele îndatorirea să cânte cu elevii Dumineca și în sâmbători la liturgie în biserică.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi, să-și aștearnă cererile provăzute cu documentele prescise subsemnatului oficiu în termenul deschis și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sâmbătoare în biserică din respectiva comună spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Ilia, la 15 Iuliu 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. român al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopop.

Nr. 408/908

[217] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr. or. române în comunele aparținătoare protopresbiteratului Orăștie se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Bintinț, un post cu salar de 600 cor. cuartir cu o odaie în edificiul școlii, grădină și lemne de foc în natură.

Pișchinț, un post cu salar de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartitie, un pământ arător prețuit în 120 cor., pășune și pădure prețuite în 40 cor., cuartir cu o odaie în edificiul școlii și lemne de încălzit.

Petreni, un post cu salar de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir în edificiul școlii cu grădină și lemne de încălzit.

Dăncul-mic, un post cu salar de 600 cor. din repartitie pe popor, cuartir în natură s'au relut 40 cor. și lemne de încălzit.

Măgura, un post cu salar de 400 cor. din repartitie, restul de 200 cor. se va suplini ori prin ajutor ori prin repartitie suplimentară până la 1910, cuartir în edificiul școlii, grădină și lemne de încălzit.

Tămășasa, un post de învățător cu salar votat dela popor cu 200 cor. și restul salarului e în regulare, școala închiriată. Există fond școlar și loc pentru nou edificiu de școală, dacă se va alege învățător cu diplomă toate se vor regula.

Cuincuenalele se compută la toate aceste posturi numai pentru anii serviți după instituirea definitivă la aceste școale, deci anii serviți la alte școale nu se consideră.

Cei aleși primesc pe lângă altele îndatorirea a instrui și conduce cu elevii în Dumineci și sâmbători cântările liturgice în biserică, vor fi datori a providea învățământul în școala de repetiție.

Doritorii a ocupa unul din aceste posturi își vor așterne cererile instruite cu documentele prescise (atestat de botez și de școală, absolutul pedagogic, diploma și eventuale atestate de serviciu) subsemnatului oficiu, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sâmbătoare și în comună spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Orăștie, 19 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial al tractului Orăștie.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 643/908

[223] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători dela școalele confesionale gr.-or. române din Oprea-Cârțișoara și Streza-Cârțișoara, protopresbiteratul gr.-or. al Avrighului, se scrie prin aceasta concurs cu termen până la 15/28 August 1908.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de învățători sunt salariul anual de câte 600 coroane, cuartir și lemnele necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi să-și substearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiului protopresbiterial gr.-or. al Avrighului (poșta, Avrigh, felek, Szebenvár-megye) până la termenul susindicat.

Avrigh, 22 Iulie, 1906.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Avrighului.

Ioan Cădea
protopresb.

Nr. 538/1908.

[216] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr.-or. române în comunele aparținătoare protopresbiteratului Geoagiu se scrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Ardeu, un post cu salar din repartitie 202 cor., restul până la 600 cor. sub regulare, edificiul școlii se închiriază.

2. Băcăinți, un post cu salar de 600 cor., cuartir, grădină și lemne de încălzit.

3. Boiu, un post cu salar de 600 cor., din repartitie, edificiul școlii necorăspunzător sub regulare, cuartirul asemenea, lemnele de foc în natură.

4. Bulbu-Curpeni, un post cu salar de 600 cor., la ambele comune din repartitie, cuartir în edificiul școlii, grădină și lemne de foc.

5. Cerubăcăinți, un post de învățător cu salar de 600 cor., sub regulare din repartitie și ajutor. Cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

6. Fereden, un post cu salar de 140 cor., dela popor, restul până la 600 cor. sub regulare din un eventual ajutor. Edificiul școlii se închiriază.

7. Glod cu Nădăștia, un post cu salar de 600 cor., din repartitie și ajutor dela biserică. Cuartir, grădină și lemne de foc în natură.

8. Homorod suseni, un post cu salar de 600 cor., pentru relut de cuartir și lemne 72 cor., eventual cuartir în natură. Școală comună în Homorod joseni p. u. Alkenyer.

9. Mermezen-Văleni, un post de învățător cu salar de 600 cor., repartitie pe popor din Văleni și Deal, relut de cuartir corăspunzător și lemne de încălzit.

10. Porcurea, un post de învățător cu salar regulat de 200 cor., restul salarului până la 600 cor., se va regula după alegerea învățătorului diplomat. Școală proprie. Cuartir în natură sau relut corăspunzător și lemne de foc.

11. Valea-mare, un post cu salar regulat din repartitie 300 cor., și restul până la 600 cor., sub regulare. Edificiul școlii propriu cu cuartir în natură sau relut corăspunzător și lemne de încălzit.

12. Voia, un post cu salar regulat de 160 cor., din repartitie pe popor, restul până la 600 sub regulare. Cuartir în natură eventual relut corăspunzător și lemne de foc.

13. Rapoltul mic, un post cu salar de 480 cor., regulat din repartitie, restul până la 600 cor., sub regulare, asemenea și cuartir în natură și lemnele de foc sau relut corăspunzător.

14. Uroi cu filia Cărpeneș, un post cu salar 480 cor., regulat din repartitie, relut de cuartir și restul de salar până la 600 cor., sub regulare, lemne de foc în natură.

Cuincuenalele se compută la toate aceste posturi numai pentru anii serviți după instituirea definitivă la aceste școale, deci anii serviți la alte școale nu se consideră.

Cei aleși primesc pe lângă altele îndatorirea a instrui și conduce cu elevii în Dumineci și sâmbători cântările liturgice în biserică, vor fi datori a providea învățământul în școală de repetiție.

Doritorii a ocupa unul din aceste posturi își vor așterne cererile instruite cu documentele prescise (Atestat de botez și de școală, absolutul pedagogic, diploma și eventuale atestate de serviciu) subsemnatului oficiu, având a se prezenta în vre-o Duminecă s'au sâmbătoare și în comună spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Orăștie, în 19 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial al tractului Geoagiu.

Vasile Domșa
adm. protopresb.

Nr. 63/908 D. f. g.

(209) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea unui post de profesor la gimnaziul public român gr.-or. din Brad cu specialitatea: *limba și literatura maghiară și latină*, ori: *limba și literatura maghiară cu oricare alt obiect*, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Concurenții își vor adresa petițiile lor la comitetul gimnazial și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi, că sunt Români de confesiunea gr.-or.

2. Atestat de moralitate.

3. Atestat medical, că sunt deplini sănătoși și

4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericesti-școlare și regulamentelor în vigoare și la caz, dacă se va pretinde, se obligă a propune și alte obiecte, cari i se vor distribui prin direcțiunea gimnazială.

5. Diploma de profesor conform art. de lege XXX: 1883, ori în lipsa acesteia document despre examenele prestate, și la caz, dacă a mai fost aplicat, document de conduită despre anii de serviciu.

Beneficiul împreunat cu acest post e pentru cazul, că nu are diploma: salar ca profesor suplinitor de 1600 cor. (una mie șasesute); dacă are diploma va fi ales de profesor provizor, în care calitate va funcționa 3 ani cu salar de 2000 cor. (doaua mii) pe an, iar după acest termen va fi promovat ca profesor ordinar definitiv cu 2400 cor. (doaua mii patru sute), șase cuincuenii a 100 cor. și drept de penziune la fondul arhiepiscopesc, la care se vor socoti și anii de funcțiune din timpul provizoratului.

Postul are să se ocupe la 1/14 Septembrie, 1908.

Brad, din ședința reprezentanții gimnaziului public român gr.-or. ținută la 21 Maiu, 1908.

Vasiliu Dămian
președinte.

Dr. Pavel Opriș
secretar.

Nr. 391/908

[220] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de învățători în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarandului, să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Brad, un post de învățătoare. Salar anual 600 cor., cuartir în natură, relut de lemne 60 cor. și relut de grădină 20 cor. până la finea anului 1908, ear dela 1 Iannarie 1909 salar 1000 cor. cuartir în natură și relut de grădină 20 cor.

2. Buceș, salar 600 cor., din repartitie 500 cor. ear 100 cor. din venitul cantoral, cuartir liber în edificiul școlii, folosirea grădinei și lemne de foc.

3. București, salar 600 cor., dela biserică 525 cor. din repartitie 75 cor. cuartir, 1/4 jug. grădină și lemne de lipsă pentru încălzit.

4. Crăciunești, salar 600 cor. din repartitie, cuartir în edificiul școlii, folosirea grădinei de legumi și lemne de foc.

5. Grohot, salar 600 cor., 400 din repartitie și 200 dela biserică cuartir, grădină și lemne de foc.

6. Luncoiul de jos și Scroafa, salar 600 cor. din repartitie, folosirea grădini 1 jug. computată 100 cor. cuartir liber în edificiul școlii și lemne de lipsă la încălzit.

7. Șesuri, salar 600 cor. din repartitie, cuartir liber grădină de legume și lemne de foc.

8. Seliște-Trestie, post ambulant, salar 600 cor. din repartitie, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. Peștera, salar 600 cor. din repartitie, cuartir în natură și 40 cor. pentru lemne de foc din care are să se încălzească și școala.

Reflectanții la vre-o unul aceste posturi vor avea a să prezenta în comună în zi de Duminecă ori sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia, să țină școala de repetiție, să conducă în Duminecă și sâmbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenții au a-și așterne în termen deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu pracsă au să alătore documente despre pracsă serviciului neîntrerupt eventual din ce motiv a întrerupt praxa.

Brad, la 16 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasiliu Dămian
protopresb.

Nr. 670 1908 protopresb. [206] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișoara, se publică concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. **Sighișoara**, două posturi cu câte 800 cor., salar anual în bani, cuartir pentru fiecare în edificiul școlii, și câte trei stângini de lemne de ștejar pentru încălzit.

Vidacut-român, salar anual 600 coroane, cuartir în edificiul școlii și trei stângini de lemne.

Cuincuenalul prescrie de lege, servind învățătorii la școlile susindicate neîntrerupt timpul normal de 5 ani.

Reflectanții la aceste posturi, cu îndatorirea a prevedea instrucțiunile școlarilor dela 6—12 ani și celor dela 13—15 ani, ai instrui în cântările liturgice împreună cu tinerimea adultă a le conduce și a ține în Dumineci și sărbători strună în biserică, — să-și aștearnă petițiunile concursuale, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat în Sighișoara (Segesvár) până la termenul indicat cu îndatorirea a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișoara, 14/27 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 314/1908 prot. [200] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorescilor în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Mediaș să scrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. **Biertan**, salar de 600 cor. în rate lunare anticipative, 6 stângini de lemne pentru foc computați în 80 cor., cuartir în edificiul școlii.

2. **Chesler**, cu salar de 600 cor. din repartitie, în care se cuprinde și venitul cantoral, cuartir și lemne de foc.

3. **Șeica mare**, cu salar de 600 cor. și anume 400 cor. din repartitie și 200 cor. ajutor dela Preaven. Consistor. Relut de cuartir în sumă de 50 cor. și 2 stâng. de lemne.

Concurenții au să-și aștearnă rugărilor, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul indicat, a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări, îndatorati fiind cei instituiți a instrui copii în cântările bisericesti și a cânta la sf. liturgie, a contribui la fondul protopresbiterat pentru casa tractului cu suma de 10 cor. anual, în decurs de 10 ani.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciu de 5 ani în postul, ce să ocupă. Mediaș, 10 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. al Mediașului, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Romul Mircea
protopresb.

Nr. 694/908. [226] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de învățători, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Branului, să scrie concurs cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. **Fundata**, cu salar de 600 cor., cuartir în natură.

2. **Holbav**, cu salar de 600 cor., cuartir și grădină în natură.

3. **Măgura**, salar 600 cor., cuartir în natură, 12 cor. relut de grădină și trei stângini de lemne, din cari se va încălzi și școala.

4. **Moeciul superior**, salar 600 cor., cuartir și grădină în natură și 2 stângini de lemne.

Cuincuenalele să compută la toate aceste posturi, numai după instituirea definitivă la aceste școli, anii serviți la alte școli nu se consideră.

Cei aleși sunt datori a prevedea învățământul în școala de repetiție, a conduce grădina de pomări și a cânta cu copii în Dumineci și sărbători la liturgie. Învățătorul din Măgura va avea să pro vadă și cantoratul.

Concurenții au a-și așterne petițiunile lor instruite în ordine, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiterat și înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Zărnești în 25 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopop.

Concurs.

Pe baza statutului organic §. 63 combinat cu §. 23 punct 5 și a regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter votat de congresul național bisericesc al metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania sub nr. protocolar 136 din 1888 §. 7, prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea postului vacant de protopresbiter în tractul Bistrița.

Fiitorul protopresbiter va fi totodată și paroh în locul central al tractului, adică în parohia Bistrița.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele parohiei de clasa I-a Bistrița, statorite în coala B. din întregirea dotațiunei dela stat.

2. Venitele protopresbiterale, anume: salarul din dotațiunea statorită din fondul „Rudolfin” cu adausul de salar din repartitiunea parohiilor din protopresbiterat.

3. Taxele ce incurg pentru vizitarea parohiilor tractuale și pentru alte funcțiuni speciale.

Concurenții au se documenteze cualificațiunea prescrișă în concludul congresual nr. 111 din 1888.

Concursul instruit cu toate documentele necesare să se substearnă la Preavenieratul Consistor Arhidiececan în termen de 30 zile computate dela prima zi ce urmează după publicarea acestui concurs în ziarul „Telegraful Român.”

Deodată cu concursul concurenții să aștearnă și o tabelă de cualificațiune după rubricile indicate în regulamentul congresual din 1888 pentru procedura la alegerea de protopresbiter §. 12. Concursul intrate după expirarea termenului indicat nu se vor lua în considerare. Bistrița, din sedința comitetului protopresbiterat al tractului Bistrița, ținută la 22 Aprilie 1908.

Prezid.:

Vasile Balan
adm. ppresb.

Notarul:

Simeon Pahone
inv.

[227] 3—3

Nr. 238 M.

[219] 3—3

Concurs.

În anul trecut la distribuirea stipendiilor din fundațiunea „Trandafil”, rămânând nedistribuite 2 stipendii de câte 1000 cor. și adică: unul pentru tineri din dieceza Aradului, altul pentru tineri din dieceza Caransebeșului, — pentru conferirea acestora să publică concurs până la 13/26 August 1908.

La aceste stipendii — conform concludului consistorial metropolitan din 20 Aug. 1907, Nr. 242 — pot reflecta numai tineri români gr.-or. de pe teritoriul amintitului dieceze cari cercetează sau voesc a cerceta oarecare universitate sau facultate.

Cererile de concurs sunt a să instrui cu atestat de botez, de paupertate și de studii și a să adresa consistoriului metropolitan în Sibiu.

Sibiu, 22 Iulie (4 Aug.) 1908.

Consistorul metropolitan.

Nr. 560/1908.

[224] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc la școala confesională gr.-or. română din parohia Paușa protopresbiteratul Unguraș, se scrie concurs, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român.”

Salarul anual este de 1000 coroane, din cari 300 cor. prin repartitie dela popor, 100 cor. din venitele cantorale și 600 cor. din ajutorul de stat, ce se va cere după ce cel ales va primi aprobarea Consistoriului arhidiececan și decretul de denumire, cuartir în edificiul școlii și folosirea grădinei școlare.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-și înainta rugărilor instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul deschis, având înainte de alegere a se prezenta în vre-o

Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, având alesul a funcționa și ca cantor.

Fizeș-Sânpetru, 22 Iuliu (4 Aug.) 1908.

Oficiul protopresbiterat gr.-or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

VASILIE BANN

SIBIU

str. Ocnei 7 — str. Faurului 16

în casa sa proprie „La Cizma roșie”
cel mai mare

depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii. Pentru provincie comanda se trimite recomandate, la caz de nu corăspund, se primesc îndărăpt în schimb. [90] 58—

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Trepte formale ale învățământului
(Ediția a doua) . . . 1-60
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed II . . . 2—
Carte de citire a II-a . . . —50
Noul Abecdar ediț. II-a . . . —40
Călăuza noului Abecdar . . . —20
Dr. Daniil P. Barciannu. Vieța și activitatea lui . . . —50
Lecții de psihologie . . . 1-20
” de didactică . . . 2-40

Se pot procura dela

Librăria arhidiececană.

Prin

librăria arhidiececană, Sibiu

se pot procura toate cărțile școlare (catalog se trimite gratis și franco) precum și toate recușitele prescrie de legea nouă școlară (catalog special nu este, se găsesc însă consemnate în „Noua lege școlară”, trad. de L. Triteanu, se află tot aci de vânzare.

Se mai pot procura:

Bărseanu, Dor pustiu, nuvele . . 1-50
Brediceanu, Doine și cântece eact
I/II a . . . 4—
Brediceanu, Jocuri caet I/III a . . 4—
Calidoscopul lui A. Mirea . . 1-50
Douș L., Iluzii, roman . . . 1-50
Ducăreanu, Răspata . . . 1-50
„Gazeta Transilvaniei” numărul jubilar . . . 1-50
Maiorescu, Critice, vol. I . . . 1-50
Pop, Cum să iubim . . . 1-50
Rostand E., Greno de Bergerac . 2-50
Sandu-Aldea, Pescar de Islanda . 1-50
” Săturile unui plugar luminat I . . . —50
Vlăhuță, România pitorească . . 1-50

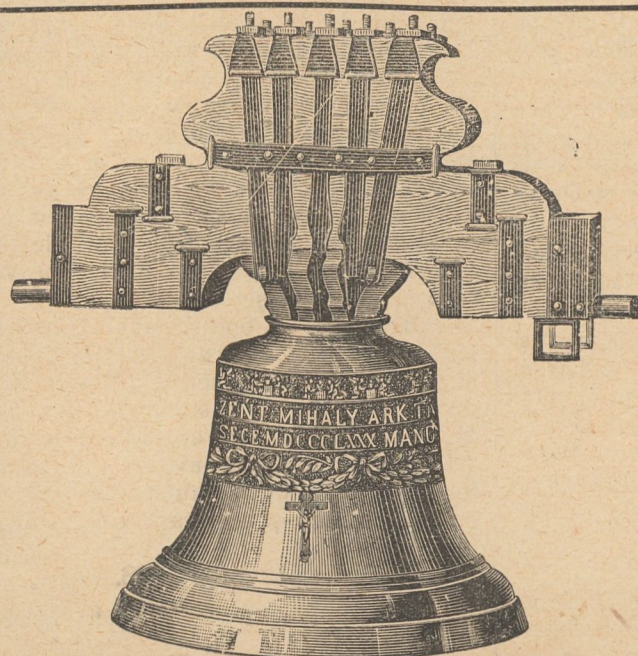
Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de
campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fer bătut.

Infinitată la anul 1822.

Sighișoara, piața de sus nr. 47.

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunităților bisericești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar ori de fer legat, cum și clopote cu sunet armonios. Face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comanda se efectuează și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(7) 9—11

**Făina lactată
NESTLÉ**

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Îngrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

(214) 2—10

Frumseța

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoeste obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceea ce în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumusețască, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită, până ce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu crema lui Margit (cu deosebire în Franța și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor necurătenilor de piele, cum sunt pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reșit, căci secretul producției **Crema-Margit** îl cunoaște exclusiv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea, că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapănura aceeași; pregătirea ei e conștientoasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Franța și America, ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios și bun pentru susținerea frumseței. Acest renumit mijloc de frumsețe e **Crema-Margit** a lui Földes, care deja după o întrebuințare de 3—4 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruiele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșata de față și mâni le depărtează, iar feței îi împrumută frumseța ideală, împrăștiare și tinerețe. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă costă 1 cor. **Sapunul-Margit** 70 fileri. **Pudra Margit** (albă, roză, și crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. **Crema-Margit** a lui Földes se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

Depozit central în Sibiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, I. C. Molnar, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummel, Pissel & Schmidt; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighișoara: A. W. Lingner.

[62] 5—7